

Recursos instrumentals per a la recerca en antropologia

Codi: 101261

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	3	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Miranda Jessica Lubbers

Correu electrònic: MirandaJessica.Lubbers@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Beatriz Patraca Dibildox

Equip docent extern a la UAB

A determinar

Prerequisits

Els coneixements necessaris són els següents:

- Coneixements generals d'antropologia.
- Coneixements d'informàtica a nivell d'usuari.
- Es recomana haver cursat Tècniques de Recerca en Antropologia Social i Cultural.

Objectius

Els objectius de l'assignatura són els següents:

- Conèixer els models generals de captació, gestió, tractament i anàlisi d'informacions qualitatives i quantitatives necessaris per dur a terme la recerca antropològica.
- Disposar d'experiència en l'ús dels principals programes relacionats amb la recerca en antropologia: recerca de literatura, gestió de referències bibliogràfiques, transcripció, anàlisis de dades qualitatives, estadística bàsica descriptiva, anàlisi de consens cultural, anàlisi de xarxes socials, etc., així com les eines ofimàtiques més comunes.
- Dissenyar processos de captació, neteja, formalització, anàlisi i gestió de grans quantitats de dades de fonts diverses per a la recerca antropològica.

Competències

- Produir materials relacionats amb la diversitat cultural susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions de sentit comú.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Utilitzar els procediments, les tècniques i els recursos instrumentals per desenvolupar treball de camp etnogràfic.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament les dades procedents de les recerques i els informes antropològics.
2. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
3. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
4. Aplicar els codis ètics vigents al treball de camp etnogràfic.
5. Aplicar una perspectiva holística al problema d'estudi i analitzar les institucions humanes dins de configuracions culturals més àmplies.
6. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
7. Establir relacions etnològiques de confiança amb els subjectes, que estimulin la producció i la fiabilitat de les dades.
8. Exposar en forma narrativa els resultats del treball, d'acord amb els canons crítics de la disciplina i tenint en compte els diferents públics a qui van dirigits.
9. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
10. Mantenir una conversa adequada al nivell de l'interlocutor.
11. Obtenir i registrar dades etnogràfiques aplicant les diferents tècniques de recollida i anàlisi, utilitzant en especial procediments qualitius i la pràctica de l'observació participant.
12. Operacionalitzar els conceptes teòrics i posar a prova les explicacions dels fenòmens socioculturals.
13. Participar en debats sobre fets històrics i actuals respectant les opinions dels altres participants.
14. Relacionar els elements i factors que intervenen en el desenvolupament dels processos científics.
15. Resoldre problemes de manera autònoma.
16. Seleccionar les tècniques adequades per a cada disseny de recerca.

Continguts

Tema 1. Introducció a la gestió de la informació

Tema 2. Eines per a la recerca ètica i la interseccionalitat

Tema 3. Eines per a la recerca de literatura i la gestió de referències bibliogràfiques

Tema 4. Eines per al treball de camp i l'anàlisi de dades: Transcripció de entrevistes qualitatives; codificació i anàlisi de dades qualitatives; enquestes web; anàlisi descriptiu de dades quantitatives

Tema 5. Eines especials en l'antropologia: Anàlisi del consens cultural; mapes i mètodes mòviles; l'etnografia virtual i l'anàlisi de mitjans de comunicació social; l'anàlisi de xarxes personals i diagramas de parentesco

Tema 6. Eines per a la presentació de resultats: Preparació de textos (plantilles, construcció d'índexs i taules) i l'ús d'imatges

Metodologia

En aquesta assignatura distingim entre classes teòriques i pràctiques de laboratori.

Classes teòriques. A les classes teòriques es disposarà d'una introducció per part del docent, amb exemples i discussions amb els/les participants. En aquestes classes es recomanaran lectures en funció dels interessos dels/de les participants. En aquestes classes s'utilitzaran transparències i connexions a Internet allà on sigui convenient. Al Campus Virtual es penjaran diversos resums dels materials d'acord amb la dinàmica de les classes, així com enllaços a lectures complementaris, recursos i programari. Durant algunes de les classes teòriques, es poden desenvolupar pràctiques d'aula en funció de la dinàmica de les classes. A aquestes pràctiques d'aula es proposarà una petita activitat per parelles o en petits grups relacionada amb el temari. Aquesta activitat es recollirà al final de la classe i formarà part de l'avaluació continuada.

Pràctiques de laboratori. Durant aquestes sessions, els i les alumnes realitzen un exercici amb el programari relacionat amb el tema de la classe (sols, en parelles o petits grups, tal com indica el/la professor(a)), guiat per el/la professor/a i un full d'instruccions que els/les permet realitzar l'exercici pel seu compte i en el seu tempo (les instruccions es trobaran al Campus Virtual). El/la professor(a) explicarà les instruccions davant del grup i respondrà a preguntes individuals i grupals. Els/les participants exposaran en forma narrativa els resultats d'aquestes activitats en informes (en català, castellà o anglès, segons la preferència de cada estudiant) que han de pujar al Campus Virtual dins d'una setmana a partir de la pràctica.

Les dates de les classes teòriques i pràctiques de laboratori consten al calendari del curs, establert des del primer dia. Els/Les docents tractaran de respectar, en la mesura del possible, les dates establertes, però els/les alumnes han de tenir en compte que es tracta d'un calendari que pot sofrir petites modificacions (per vagues, malaltia...). Qualsevol canvi serà notificat via Campus Virtual. És responsabilitat de l'alumne/a mantenir-se informat/da dels possibles canvis.

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques magistrals	17	0,68	2, 3, 4, 5, 9, 10, 13, 14
Pràctiques de laboratori	33	1,32	1, 6, 8, 11, 12, 13, 16
Tipus: Supervisades			
Lliurament de treballs	38	1,52	6, 11, 16
Tipus: Autònomes			
Lectura bibliogràfica i recerca en internet	50	2	5, 7, 8, 11, 12, 15, 16

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura s'entén com un procés continuat que s'estén durant el període lectiu i es desenvolupa a través de les següents tipus de activitats:

1. Participació (20%)

- Participació activa en les classes teòriques, les discussions i les pràctiques d'aula (es qualifica amb 0-1 per a cada classe; la mitjana de totes les classes es reconverteix a la escala 0-2 per obtenir el 20% de la nota final). Aquesta activitat avaluativa parcial no es recuperable en una data o un moment posteriors als establerts.

2. Qualitat de les pràctiques de laboratori (12 pràctiques, cada pràctica val 6,67%)

- Al llarg del curs es realitzaran 14 pràctiques de laboratori. Durant aquestes sessions, els i les alumnes realitzen un exercici amb el programari relacionat amb el tema de la classe (sols, en parelles o petits grups, tal com indica el/la professor(a)). Els/les participants exposaran en forma narrativa els resultats d'aquestes activitats en informes.
- Es demana al alumnat que lliurin l'informe de 12 pràctiques en català, castellà o anglès (sols, per parelles o grups, segons la manera de treball durant la pràctica). L'informe s'hauria de carregar al Campus Virtual (<https://cv.uab.cat>) dins d'una setmana de la realització de cada pràctica de laboratori, mitjançant l'opció "Lliurament de treballs" del Campus virtual. Cal incloure sempre els NIUs, cognoms i noms dels/de les alumnes en el document i cal tenir el format PDF (o a vegades el format del programa utilitzat). No s'acceptaran lliuraments de treballs després del dia i l'hora establerts. És recomanable no lliurar els treballs mitja hora abans del tancament del termini. Els/les professors/es no es fan responsables dels problemes informàtics que es puguin produir, però si el mateix Campus Virtual no funciona durant la data màxima de lliurament, s'estendrà la data amb un dia.
- La qualificació de cada informe serà de 0 a 3. Es penjaran les notes aproximadament en el termini d'una setmana després de la data límit de lliurament al Campus Virtual.
- Per al conjunt de pràctiques, es pren la mitjana de les 12 qualificacions dels informes i es reconverteix a la escala 0-8 per obtenir el 80% de la nota final.
- En el període de recuperació de notes, es poden recuperar les pràctiques que no s'han lliurat o no s'han aprovat, si el/la alumne/a ha lliurat (no significa aprovat) al menys 2/3 part dels treballs.

Re-avaluació

- En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el/la professor/a informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions. A finals de l'assignatura es reservarà una sessió de recuperació de pràctiques no lliurades per raons justificades (per mitjà de justificació oficial) i de pràctiques lliurades però no aprovades. El no lliurament és justificable per raons: laborals, familiars i de malaltia. Per participar a la recuperació, l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat (no significa aprovat) en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total (Estudiants que tenen problemes de salut a llarg termini o altres problemes no previstos que els impedeixin amb regularitat lliurar les pràctiques han de parlar amb el/la professor/a, presentant una justificació, per trobar una solució).
- La re-avaluació consistirà en refer la pràctica o pràctiques suspeses (l'exercici i/o el material poden canviar).

La nota final es comunicarà pel Sigma i es programarà una sessió de revisió de notes.

Criteris generals: En línia amb la normativa d'avaluació en els estudis de la UAB, les qualificacions finals seran en l'escala 0-10 amb un únic decimal. Per considerar superada l'assignatura caldrà obtenir una nota mínima de 5,0 com nota mitjana resultant de les notes obtingudes en cada una de les activitats avaluades. L'estudiant rebrà la qualificació de *No Avaluable* sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació. En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat (copiar, plagi, etc.) que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0. Recordem que es considera "còpia" un treball que reproduïx tot o part del treball d'un(a) altre/a company(a). "Plagi" és el

fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, sense citar les fonts, siguin en paper o en format digital. Veure documentació de la UAB sobre "plagi" a: http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html.

Avaluació en cas de no-presencialitat: En cas que les proves no es puguin fer presencialment, s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació, encara que el nombre de pràctiques organitzades es pot reduir fins a 12 en aquest cas) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o la professora vetllarà perquè l'alumnat hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Lliurament de les pràctiques 01-03 (6,67% cadascuna)	20%	2,5	0,1	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
Lliurament de les pràctiques 04-06 (6,67% cadascuna)	20%	2,5	0,1	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
Lliurament de les pràctiques 07-09 (6,67% cadascuna)	20%	2,5	0,1	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
Lliurament de les pràctiques 09-12 (6,67% cadascuna)	20%	2,5	0,1	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
Participació	20%	2	0,08	2, 15, 16

Bibliografia

Literatura recomanada:

Llibre: Paulus, Trena M, Lester, Jessica N., & Dempster, Paul G. (2014). *Digital Tools for Qualitative Research*. London: Sage. Exemplars en la Biblioteca de Ciències Socials, Planta 0: https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1905927

Pàgina web: La pàgina web de l'assignatura "Recursos Instrumentals per a la Recerca en Antropologia": <https://pagines.uab.cat/recursosantropologia/ca>

Literatura complementària (per tema):

1. Introducció:

Pelckmans, Lotte (2009). Phoning Anthropologists: The Mobile Phone's Reshaping of Anthropological Research. En: Mirjam de Bruijn, Francis Nyamnjoh, & Inge Brinkman (Eds), *Mobile Phones: The New Talking Drums of Everyday Africa*. LANGAA: RCPIG. Preprint de l'autora: https://www.researchgate.net/publication/287010384_Phonning_anthropologists_The_mobile_phone%27s_re

Lupton, Deborah (2020). *Doing Fieldwork in a Pandemic*. Crowdsourced document: <https://nwssdtpacuk.files.wordpress.com/2020/04/doing-fieldwork-in-a-pandemic2-google-docs.pdf>

Els mapes mentals:

Burgess-Allen, Jilla, & Owen-Smith, Vicci (2010). Using Mind Mapping Techniques for Rapid Qualitative Data Analysis in Public Participation Processes. *Health Expectations: An International Journal of Public Participation in Health Care and Health Policy*, 13(4), 406-415. <https://doi.org/10.1111/j.1369-7625.2010.00594.x>

2. L'ètica i la interseccionalitat:

2a. L'ètica:

American Association of Anthropology (adopted in 1971, amended in 1986). *Principles of Professional Responsibility*. <http://www.americananthro.org/ParticipateAndAdvocate/Content.aspx?ItemNumber=1656>

Codi d'ètica de l'Associació d'Antropòlegs Socials del Regne Unit i la Mancomunitat de Nacions (ASA): <https://www.theasa.org/downloads/ASA%20ethics%20guidelines%202011.pdf>

Recurs educatiu sobre l'ètica, d'accés obert (Macquarie University): <https://ethicstraining.mq.edu.au/>

Pàgina web de la Comissió d'Ètica en l'Experimentació Animal i Humana de la UAB (amb models de consentiment informat, etc.): <https://www.uab.cat/etica-recerca/>

2b. La interseccionalitat:

Chilisa, Bagele (2020). *Indigenous Research Methodologies*. 2a edició. Sage. Biblioteca de Ciències Socials de la UAB: https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb2099691

Jayasinghe, Namalie, Parvez Butt, Anam, & Zaaroura, Mayssam (2019). *Integración del Género en la Planificación de las Investigaciones*. Oxfam. <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620621/gd-integrating-gender-research-pl>

Marçal, Heura, Kelso, Fiona, & Nogués, Mercè (2011). *Guia per a l'Ús No Sexista del Llenguatge a la Universitat Autònoma de Barcelona* (2a edició). Servei de Llengües i Observatori per a la Igualtat, Universitat Autònoma de Barcelona. <https://www.uab.cat/doc/llenguatge>

Zuberi, Tukufu, & Bonilla-Silva, Eduardo (2008). *White Logic, White Methods: Racism and Methodology*. Plymouth, UK: Rowman and Littlefield. Biblioteca de Ciències Socials de la UAB: https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1867112

3. La recerca de bibliografia i la gestió de referències bibliogràfiques:

3a. La recerca de bibliografia:

La pàgina web "Recursos Instrumentales para la Antropología", apartat "Buscar Literatura" https://pagines.uab.cat/recursosantropologia/ca/buscar_informacion

3b. La gestió de referències bibliogràfiques:

La pàgina web "Recursos Instrumentales para la Antropología", apartat "Gestionar referencias": https://pagines.uab.cat/recursosantropologia/ca/gestionar_referencias

Ivey, Camille, & Crum, Janet (2018). Choosing the Right Citation Management Tool: EndNote, Mendeley, RefWorks, or Zotero. *Journal of the Medical Library Association*, 106(3), 399-403. <https://doi.org/10.5195/jmla.2018.468>

4. Eines per al treball de camp i l'anàlisi de dades:

4a. Les entrevistes i la transcripció:

McLellan, Eleanor, MacQueen, Kathleen M., & Neidig, Judith L. (2003). Beyond the Qualitative Interview: Data Preparation and Transcription. *Field Methods*, 15(1), 63-86. <https://doi.org/10.1177/1525822X02239573>

4b. L'anàlisi de dades qualitatives:

Saldaña, Johny (2013). *The Coding Manual for Qualitative Researchers* (2a edició). London. Sage Publications. Capítol 1: An Introduction to Codes and Coding:

https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/24614_01_Saldana_Ch_01.pdf. Llibre a la Biblioteca de Ciències Socials UAB (1a edició): https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1765292

Ryan, Gery W. & Bernard, H. Russell (2003). Techniques to Identify Themes. *Field Methods*, 15, 85-109. <https://doi.org/10.1177/1525822X02239569>

4c. Les enquestes web:

Long, Nicholas J. (2020). Lockdown Anthropology and Online Surveys: Unprecedented Methods for Unprecedented Times. *Studies in Indian Politics*, 8(2), 294-297. Preprint de l'autor: http://eprints.lse.ac.uk/106672/1/23_JUL_LONG_Lockdown_Anthropology_and_Online_Surveys_FINAL.pdf

Exemple (d'estudiants anteriors de l'assignatura): Blades Cano, África, Duran Berrojo, Ada, Concustell López, Ainhoa, Pérez Caride, Rebeca, & Portilla Blanco, Flor de Maria (2020). La Solidaritat i el Voluntarisme durant la Crisi de la COVID-19. *Perifèria, Revista de Recerca i Formació en Antropologia*, 25(2), 115-129, <https://doi.org/10.5565/rev/periferia.790>

4d. L'anàlisi descriptiu de dades quantitatives:

La pàgina web "Recursos Instrumentales para la Antropología", apartat "Analizar datos cuantitativos": https://pagines.uab.cat/recursosantropologia/ca/analisis_cuantitativo

Bernard, Russell H. (2002). *Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches*. Walnut Creek, CA: Altamira Press. Capítols 19 i 20. Biblioteca Humanitats UAB: https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1710448

Small, Mario Luis (2011). How to Conduct a Mixed Methods Study: Recent Trends in a Rapidly Growing Literature. *Annual Review of Sociology*, 37, 57-86. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.012809.102657>

Excel també s'utilitza per estructurar dades qualitatives. Per exemple, veure: Ose, Solveig O. (2016). Using Excel and Word to Structure Qualitative Data. *Journal of Applied Social Science*, 10(2), 147-162. <https://doi.org/10.1177/1936724416664948>

5. Eines especials en l'antropologia:

5a. L'anàlisi de consens cultural:

Weller, Susan C. (2007). Cultural Consensus Theory: Applications and Frequently Asked Questions. *Field Methods*, 19(4), 339-368. <https://doi.org/10.1177/1525822X07303502>

Exemple: Carothers, Courtney, Brown, Caroline, Moerlein, Katie J., López, J. Andrés, Andersen, David B. & Retherford, Brittany (2014). Measuring Perceptions of Climate Change in Northern Alaska: Pairing Ethnography with Cultural Consensus Analysis. *Ecology and Society*, 19(4), 27. <http://dx.doi.org/10.5751/ES-06913-190427>

5b. Els mapes i els mètodes mòbils:

Martini, Natalia (2020). Using GPS and GIS to Enrich the Walk-along Method. *Field Methods*, 32(2), 180-192. <https://doi.org/10.1177/1525822X20905257>

Exemple: Carroll, Sidse, Pernille Jespersen, Astrid, & Troelsen, Jens (2020). Going along with Older People: Exploring Age-friendly Neighbourhood Design through their Lens. *Journal of Housing and the Built Environment*, 35, 555-572. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10901-019-09700-z>

5c. L'etnografia virtual i la recerca en la web:

Ardevol, Elisenda, & Lanzeni, Débora (2014). Visualidades y Materialidades de lo Digital: Caminos desde la Antropología. *Anthropologica*, 33, 11-38. PDF: <http://www.scielo.org/pe/pdf/anthro/v32n33/a02v32n33.pdf>

f o r a d e l a U A B -
<https://www.uab.cat/web/que-ofrecemos/acceso-a-los-recursos-electronicos-desde-fuera-de-la-uab-1345747332>
. S'explica en aquest vídeo (en castellà) de 3 minuts: <https://vimeo.com/516408829/9f4a1ed83d>).

També utilitzarem el gestor de referències bibliogràfiques Mendeley en l'assignatura. Recomanem que els i les estudiants ho instal·len en els seus ordinadors o portàtils. A través de la UAB, poden accedir a la llicència institucional gratuïtament:
<https://www.uab.cat/web/estudia-i-investiga/mendeley-institucional-1345718283901.html>

Els altres programes i recursos digitals que s'utilitzaran en l'assignatura s'estableixen en la primera classe, ja que es trien en base de criteris de desenvolupament, qualitat, comprensibilitat i accés obert/llicències disponibles dels programes disponibles per a cada tasca en aquell moment. Possiblement, s'utilitzaran Coggle per a mapes mentals; recursos ètics diversos; Web of Science / Scopus (<https://www.recursoscientificos.fecyt.es/>, accessible des de casa amb el botó ARE), Google Acadèmic, Connected Papers i optativament Research Rabbit per a la recerca de literatura; Express Scribe per a la transcripció; Atlas.ti per a la codificació i anàlisi de dades qualitatives; Google Formularis per a enquestes web; MS Excel (o Google Sheets) per a l'anàlisi descriptiva de dades quantitatives; Ucinet per a l'anàlisi de consens; Instamaps per a mapes; Socioviz i Parsehub (a elecció) per a la investigació a internet; Gephi o Vennmaker per a xarxes socials; Word i optativament Scrivener per a la preparació de textos, i diversos recursos per a imatges de lliure ús. Tot el programari està instal·lat a l'aula d'informàtica o es poden instal·lar o accedir-hi durant la classe.